

аспектів і пов'язане з перебудовою стереотипів поведінки, а часто і особистості. Інколи процес адаптації завершується непередбачено, про що свідчить відсів курсантів в перші семистри навчання, часто за цим явищем стоїть недостатня соціально-психологічна гнучкість адаптаційних процесів курсантів. Для цього необхідно надавати індивідуальну допомогу курсантам у вирішенні побутових та особистісних проблем, проводити групову роботу, спрямовану на введення молодої людини у нову соціально-психологічну роль.

Список бібліографічних посилань

1. Коқун О. М. Оптимізація адаптаційних можливостей людини: психофізіологічний аспект забезпечення діяльності : монографія. Київ : Міленіум, 2004. 265 с.
2. Корольчук М. С., Крайнюк В. М., Кочергіна Т. І. Психологічне забезпечення психічного та фізичного здоров'я / за заг. ред. М. С. Корольчука. Київ : Інкос, 2002. 272 с.

Отримано 05.03.2021

УДК 378.016:174-057.36

Павло Дмитрович ЧЕРВОНИЙ,

*старший викладач кафедри педагогіки та психології факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат педагогічних наук;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8172-7732>*

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК «ШКОЛИ МОЛОДШИХ КОМАНДИРІВ»

Розглянуто етапи становлення та розвитку «Школи молодших командирів» ХНУВС. З метою зміцнення службової дисципліни, підвищення рівня професійної підготовки перемінного складу університету започаткована «Школа молодших командирів».

Ключові слова: підготовка, здобувач вищої освіти, службова діяльність, виховна робота, службова дисципліна.

З метою активізації виховної роботи, зміцнення службової дисципліни, підвищення рівня професійної підготовки перемінного складу університету, покращання морально-психологічного клімату в навчальних групах і відділеннях курсантів, посилення ролі молодших командирів у виховній роботі та забезпечення дієвого

самоврядування на учбових курсах і факультетах, в університеті в 1998 році на підставі наказу МВС України від 13 вересня 1994 року № 505 «Про затвердження Статуту слухачів і курсантів вищих навчальних закладів МВС України» та від 07 жовтня 1993 року № 147 «Про затвердження Настановлення по організації професійної підготовки рядового і начальницького складу ОВС України» та «Тимчасового Статуту Збройних Сил України» започаткована «Школа молодших командирів Університету внутрішніх справ». Вона була затверджена наказом Університету внутрішніх справ від 03 жовтня 1998 року № 658 «Про затвердження Положення про «Школу молодших командирів Університету внутрішніх справ».

Результат успішного проходження підтверджувала Довідка про закінчення «Школи молодших командирів УніВС». Відділення по роботі з перемінним складом відділу по роботі з особовим складом готувало наказ про призначення на посади та присвоєння спеціального звання «молодший сержант» міліції. Заняття в «Школі молодших командирів УніВС» проводилися з жовтня по грудень, кожної середи з 15.00 до 17.00. Навчання проводилося по наступним дисциплінам: «Статути», «Стройова підготовка», «Основи правових знань» та «Основи психологічної та виховної роботи» - разом 26 годин.

У ході занять по дисципліні «Статути» курсантам надавалася допомога у освоєнні положень загальновійськових статутів, прищеплювалися вміння виконувати вимоги статутів при несенні служби та у повсякденному житті. Знання статутів є умовою свідомого і впевненого виконання молодшими командирами своїх службових обов'язків, підтриманням статутного порядку і дисципліни.

Основною метою дисципліни «Стройова підготовка» - навчити майбутніх молодших командирів чіткому виконанню стройових прийомів, дотриманню зразкового зовнішнього вигляду, вмінню навчити своїх підлеглих практичному виконанню вимог стройового статуту, дотриманню вимог носіння форменого одягу.

Вивчення дисципліни «Основи правових знань» розвиває у курсантів, кандидатів на посади молодших командирів, чіткі знання необхідної правової бази, дотримання вимог відповідних нормативних актів у службі та повсякденному житті.

На заняттях з дисципліни «Основи психологічної та виховної роботи» вивчалися основи психології, методи самоконтролю, засоби попередження та подолання конфліктних ситуацій, шляхи підтримання оптимальної працездатності, розвиваються комунікативні здібності, вміння узгоджено діяти з колективом, організаційні методи роботи, основи виховної роботи.

Для навчання у «Школі молодших командирів» направлялися курсанти, які успішно пройшли табірні збори (курс молодого бійця) і рекомендовані керівництвом факультетів на посади командирів навчальних груп, командирів відділень.

Положення про «Школу молодших командирів Університету внутрішніх справ» мало такі параграфи, як «Загальні положення», «Навчання», «Службова та методична підготовка молодших командирів», «Статути».

У 2012 році наказ Університету внутрішніх справ від 3 жовтня 1998 року № 658 «Про затвердження Положення про «Школу молодших командирів Університету внутрішніх справ» втратив чинність. Відповідно до наказу від 31.01.2012 року № 42 «Про статус молодших командирів курсантських підрозділів Харківського національного університету внутрішніх справ» розроблено та затверджено «Положення про статус молодших командирів у Харківського національного університету внутрішніх справ».

У цьому Положення вперше прописані дії молодших командир, а саме дії у відповідності до Конституції України, Присяги працівника органів внутрішніх справ України, законів України «Про міліцію», «Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України», «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про мови в УРСР», «Про заходи запобігання та протидії корупції», Положення про вищі навчальні заклади МВС, затвердженого наказом МВС України від 14 лютого 2008 року № 62, наказів МВС України «Про стан дисципліни й законності в діяльності органів та підрозділів внутрішніх справ та заходи щодо його покращання» від 26 березня 2010 року № 90, «Про заходи щодо зміцнення дисципліни і законності в органах внутрішніх справ та попередження надзвичайних подій, пов'язаних із загибеллю й травмуванням особового складу» від 16 березня 2007 року № 81, «Про додаткові заходи щодо дотримання працівниками органів внутрішніх справ принципів законності, забезпечення прав і свобод громадян» від 15 травня 2007 року № 157, Правил носіння форменого одягу та знаків, затверджених наказом МВС України 24 травня 2002 року № 535, інших наказів МВС України, Етичного кодексу працівника ОВС України, схваленого колегією МВС України 5 жовтня 2000 року № 7км/8, Кодексу честі працівника органів внутрішніх справ, затвердженого наказом МВС України від 11 січня 1996 року № 18, Директиви МВС України «Питання службового етикету працівників органів внутрішніх справ України» від 23 квітня 2004 року № 8, Статуту Університету, наказів та

розпоряджень ХНУВС, постанов Вченої ради Університету, рішень ректорату Університету та цього Положення.

Зазначено, що основною метою підготовки молодших командирів - навчити молодший начальницький склад впевненому керівництву підлеглими, вмінню виховувати у них відповідальність за доручену справу, вмінню додержуватись статутного порядку та дисципліни. Вміти приймати правильні рішення у конфліктних ситуаціях, знати риси характеру своїх підлеглих, їхні індивідуальні особливості, знаходити індивідуальний підхід до кожного курсанта.

У цьому положенні були вперше прописані права молодших командирів, повний цикл від відбору на посади молодших командирів до припинення його обов'язків. Положення мало такі параграфи, як, «Загальні положення», «Порядок відбору кандидатів та призначення молодших командирів», «Права молодших командирів», «Відповідальність молодших командирів», «Порядок припинення обов'язків молодшого командира».

Навчання проводилося по наступним дисциплінам: «Статути», «Стройова підготовка», «Основи правових знань» та «Основи психологічної роботи», «Основи виховної роботи», «Основи організації навчального процесу», «Основи службової дисципліни», «Основи антикорупційного законодавства».

З 2020 року, відповідно до наказу ХНУВС від 11.01.2020 р. № 11 «Про статус молодших командирів курсантських підрозділів Харківського національного університету внутрішніх справ» затверджено положення про статус та про школу молодших командирів у Харківському національному університеті внутрішніх справ та їх функціональні обов'язки, тематичний план підготовки молодших командирів і сертифікат про закінчення «Школи молодших командирів».

Тематичний план значно розширений, до якого входять такі навчальні дисципліни як: «Функціональна підготовка», «Стройова підготовка», «Основи психологічної роботи», «Основи виховної роботи», «Основи організації освітнього процесу», «Основи службової дисципліни», «Основи антикорупційного законодавства», «Основи домедичної підготовки», «Запобігання проявам наркоманії», «Пожежна безпека», «Охорона праці», «Запобігання і протидія булінгу та дискримінації».

У Положенні також прописані дії молодшого командира відповідно до Конституції України, Присяги працівника поліції, законів України «Про Національну поліцію», «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про запобігання корупції», Дисциплінарного статуту Національної поліції України, затвердженого Законом України від 15 березня

2018 року № 2337-VIII, Правил етичної поведінки поліцейських, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09 листопада 2016 року № 1179, нормативно-правових та розпорядчих актів МВС України, Національної поліції України та ХНУВС, Антикорупційної програми Харківського національного університету внутрішніх справ.

У цьому положенні вперше прописані обов'язки молодших командирів. Положення мало такі параграфи, як, «Загальні положення», «Загальні обов'язки молодших командирів», «Права молодших командирів», «Відповідальність молодших командирів», «Порядок відбору кандидатів та призначення молодших командирів», «Порядок припинення обов'язків молодшого командира».

Таким чином, становлення та розвиток «Школи молодшого командира» має свої періоди розвитку від української міліції до Національної поліції України. Це підтверджує актуальність і ефективність підготовки молодших командирів до службової діяльності до виконання ними функціональних обов'язків.

Отримано 05.03.2021

УДК 37.015.3:356.13

Юлія Дмитрівна АДАМЧУК,

*ад'юнкт Національної академії
Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького (м. Хмельницький);
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2645-4874>*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МОЛОДШИХ ІНСПЕКТОРІВ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПУНКТАХ ПРОПУСКУ ДЛЯ МІЖНАРОДНОГО СПОЛУЧЕННЯ

Визначено та обґрунтовано педагогічні умови формування готовності молодших інспекторів прикордонної служби до професійної діяльності у пунктах пропуску для міжнародного сполучення.

Ключові слова: готовність молодших інспекторів прикордонної служби до професійної діяльності у пунктах пропуску для міжнародного сполучення, професійна готовність, педагогічні умови.